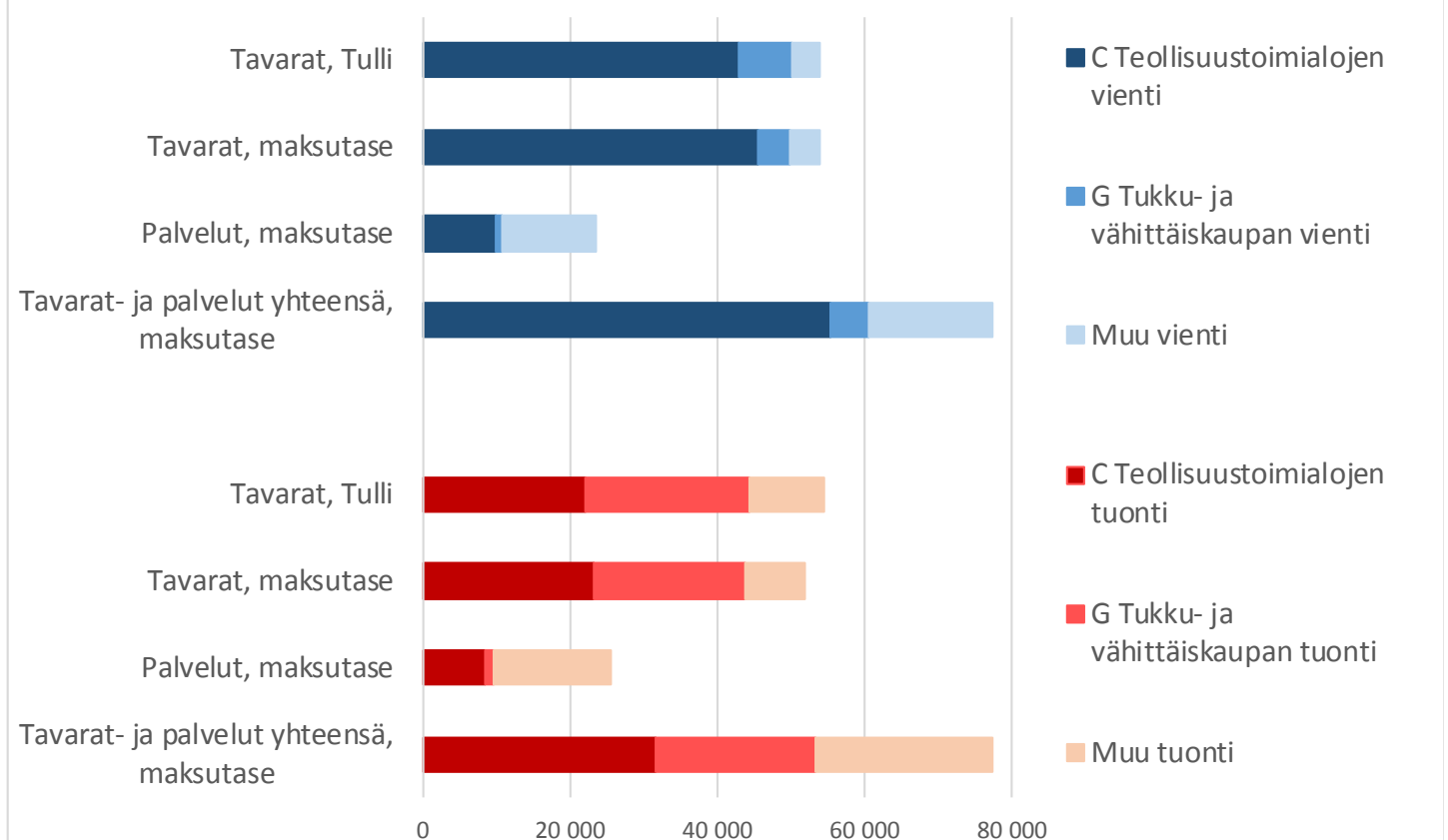

Tullin ja Tilastokeskuksen yhteisjulkaisu

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan yritysraakenne 2015

Vienti ja tuonti toimialoittain 2015, milj. eur

Helsinki 27.4.2017. Julkaistavissa klo 9.00.

Tietoja lainattaessa lähteenä mainittava Tulli ja Tilastokeskus.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan yritys rakenne 2015

Tässä Tullin ja Tilastokeskuksen yhteisjulkaisussa kuvataan ulkomaankauppaa vuonna 2015 käyneitä yrityksiä ja niiden yritys rakennetta. Samalla havainnollistetaan Tullin ja Tilastokeskuksen ulkomaankauppatilastojen välisiä eroja. Julkaisu on ensimmäinen laatuaan. Suomessa ei ole aikaisemmin julkaistu tietoja tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan yritys rakenteesta kokonaisuutena.

Ulkomaankauppaa käyviä yrityksiä kuvataan yrityksen toimialan, omistajuuden, henkilöstömäärän ja kokoluokan näkökulmasta. Toimialoista erityisesti vienti on keskittynyt teollisuuteen. Tavara- ja palveluviennin arvosta 72 prosenttia on teollisuusyritysten vientiä. Myös tuonnissa teollisuus on toimialoista suurin kattaen 41 prosenttia tavara- ja palvelutuonnin arvosta. Tuonnissa myös tukku- ja vähittäiskauppa on merkittävä toimiala 28 prosentin osuudellaan.

Ulkomaankaupan kotimaisuusaste on viennissä korkeampi kuin tuonnissa, kotimaisessa omistuksessa olevien yritysten osuus tavara- ja palveluviennin arvosta on 64 prosenttia, kun tuonnissa vastaava osuus on 53 prosenttia. Tavara- ja palvelukauppaa dominoivat henkilöstöltään ja kokoluokaltaan suuret yritykset. Vuonna 2015 kokoluokaltaan suurten yritysten vienti kattoi 79 prosenttia tavara- ja palveluviennin arvosta.

Ulkomaankaupan tilastointi Suomessa

Ulkomaankauppaa tilastoidaan Suomessa kahdella tavalla: Tullin ulkomaankauppatilastot kuvaavat Suomen rajat ylittäviä fyysisiä tavaravirtoja ja Tilastokeskuksen maksutaseen mukaiset ulkomaankauppatilastot taloudellisen omistajuuden muutokseen perustuvia tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan virtoja. Tullin tilastoissa oleellista on tavarantoimituksen siirtyminen Suomen rajan yli. Maksutaseen tilastoissa tuonti- ja vientikirjaukset määrittävät omistajuuden muutoksen mukaan.

Tilastokeskuksen maksutaseen mukaisten tavarakaupan tietojen pohjana käytetään Tullin keräämiä tavarakaupan tietoja. Tullin tavaroiden ulkomaankaupan tilastointi perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, jossa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien tilastotoimiston IMTS-käsikirjan kansainvälisen tavarakaupan tilastoja koskevat suositukset. Tilastokeskuksen maksutaseen laadinnan yhteydessä näihin tietoihin tehdään muutoksia siten, että ne vastaavat maksutaseen BPM6-käsikirjan asettamia ulkomaankaupan määritelmiä, jotka ovat yhdenmukaisia kansantalouden EKT2010-tilinpitomanuaalin kanssa.

Taulukko 1. Ulkomaankaupan arvo tavara- ja palvelukaupassa vuonna 2015, miljoonaa euroa

	Vienti	Tuonti
Tavarakauppa, Tulli	53 880	54 493
Tavarakauppa, maksutase	53 792	51 827
<i>Globaalin tuotannon korjaukset ja muut erot</i>	-88	888
<i>CIF-FOB-muunnos</i>	-	-3 554
Palvelukauppa, maksutase	23 361	25 410
Tavarat ja palvelut yhteensä, maksutase	77 154	77 238

Vuonna 2015 maksutaseen mukaisen tavaroiden ja palveluiden viennin arvo oli 77 miljardia euroa. Palvelukaupan osuus tavaroiden ja palveluiden viennin arvosta oli 30 prosenttia. Vaikka Tullin tavaraviennin tietoihin tehdään arvoltaan suuriakin valmistuttamiseen, välityskauppaan ja tehtaattomaan tuotantoon liittyviä globaaleja korjauksia, on niiden nettovaikutus kuitenkin niin pieni, että tavaraviennin arvo on lähes sama sekä Tullin että Tilastokeskuksen ulkomaankauppatilastoissa vuonna 2015.

Maksutaseen määritelmän mukaisen tavaratuonnin arvo oli vuonna 2015 lähes 52 miljardia euroa, mikä on 2,6 miljardia euroa eli viisi prosenttia Tullin ulkomaankauppatilaston tavaratuonnin arvoa pienempi. Suurin ero Tullin ulkomaankauppatilaston ja Tilastokeskuksen maksutaseen mukaisten tuontilukujen välillä aiheutuu CIF-FOB-muunnoksesta, jossa Tullin tuontiluvuista vähennetään rahdin ja vakuutusten osuus. Lisäksi maksutaseen tuonnin laadinnan yhteydessä tehdään valmistuttamiseen liittyviä korjauksia ja lisätään mm. laittomaan talouteen, verkkokauppaan ja alustoimituksiin liittyviä eriä.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa toimialoittain

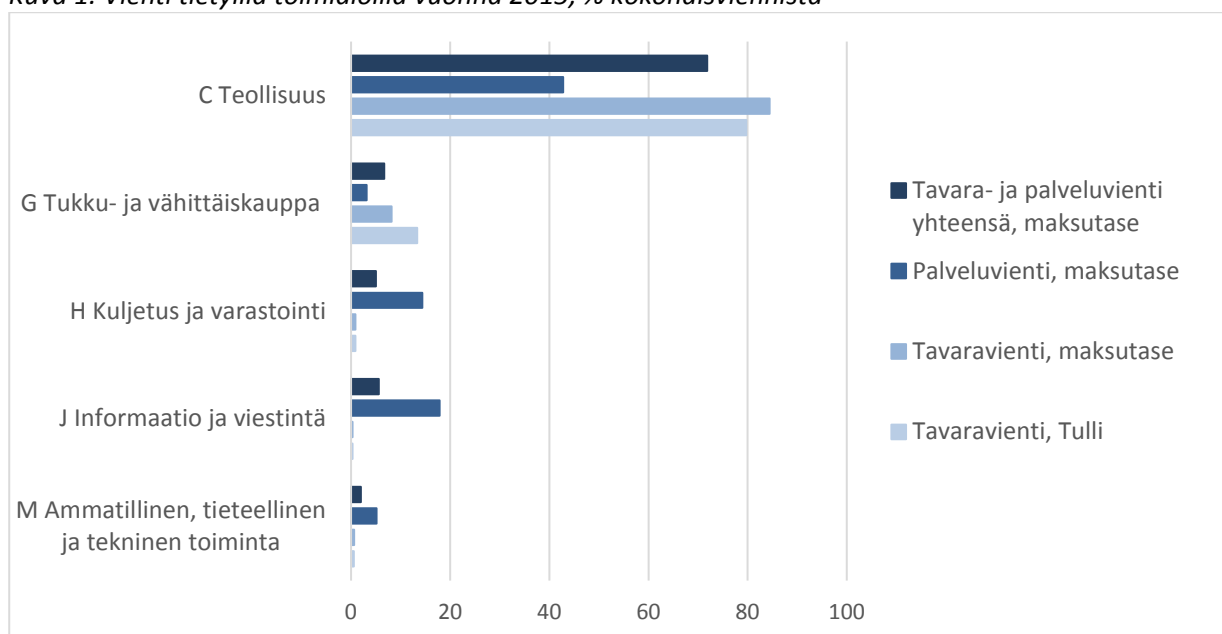
Suomen vienti on keskittynyt teollisuuden toimialoille. Maksutaseen mukaisesta tavara- ja palveluviennistä 72 prosenttia on teollisuuden vientiä. Erityisen teollisuusvetoista on tavaravienti, missä teollisuuden osuus nousee 84 prosenttiin. Teollisuuden toimialat vastaavat myös 43 prosentista palveluviennin arvosta.

Teollisuustoimialoista suurimpia tavaraviejiä ovat metsäteollisuus, kemian teollisuus sekä koneiden, laitteiden ja kulkuneuvojen valmistus. Palveluviennissä vahvin teollisuuden toimiala on sähkö- ja elektroniikkateollisuus, joka vastaa yli viidenneksestä koko palveluviennin arvosta sekä kattaa lähes puolet koko toimialan yhteenlasketusta tavara- ja palveluviennin arvosta.

Teollisuuden lisäksi suurimpia palveluviennin toimialoja ovat informaatio ja viestintä sekä kuljetus ja varastointi, joiden vienti koostuu pääasiassa palveluiden viennistä. Informaatio ja viestintä -toimialan viennistä 96 prosenttia on palveluvientiä, kuljetus ja varastointi -toimialan 87 prosenttia. Informaatio ja viestintä -toimiala kattaa 18 prosenttia koko palveluviennistä, nostaa toimialan osuuden tavaroiden ja palveluiden kokonaisviennistä kuuteen prosenttiin. Vastaavasti kuljetus ja varastointi -toimialan 14 prosentin osuus palveluviennistä nostaa toimialan osuuden kokonaisviennistä viiteen prosenttiin.

Maksutaseen globaaliin tuotantoon liittyvät korjaukset kohdistuvat pääasiassa teollisuuden ja tukku- ja välityskaupan toimialoihin kasvattaen teollisuuden osuutta tavaroiden vientikaupassa ja supistaen tukku- ja vähittäiskaupan osuutta Tullin tilastoihin verrattuna. Tullin tavaraviennin arvosta 80 prosenttia muodostuu teollisuustoimialoilla, mikä on neljä prosenttiyksikköä vähemmän kuin Tilastokeskuksen tilastoissa. Tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla tilanne on päinvastainen: Tullin ulkomaankauppatilastoissa sen osuus on viisi prosenttiyksikköä Tilastokeskuksen vastaavaa osuutta korkeampi eli 13 prosenttia.

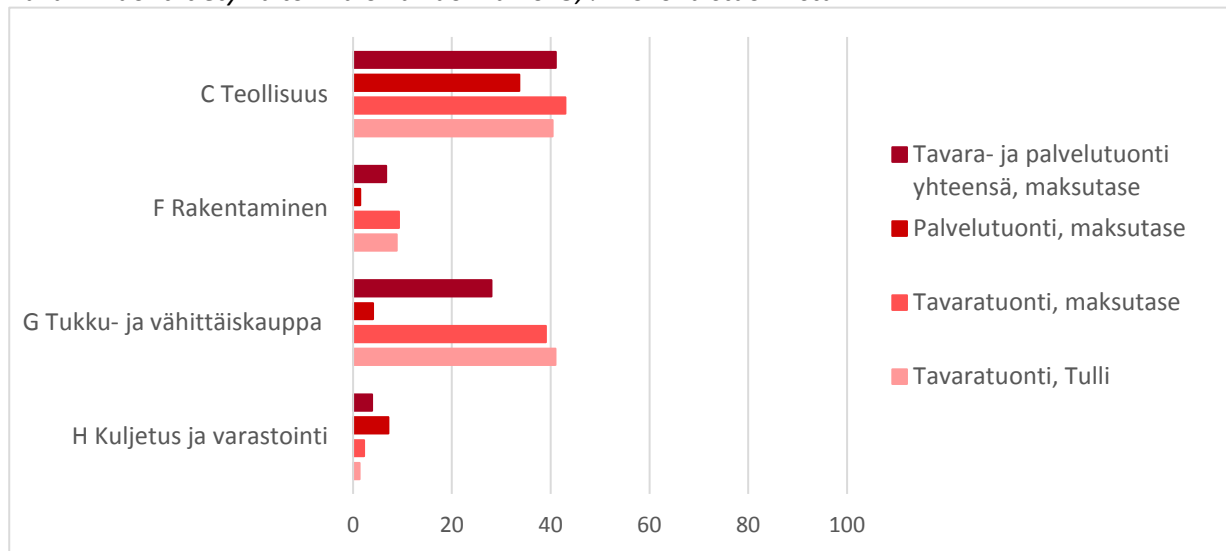
Kuva 1. Vienti tietyillä toimialoilla vuonna 2015, % kokonaisviennistä

Tuonnin arvo on jakaantunut vientiä tasaisemmin teollisuuden sekä tukku- ja vähittäiskaupan välillä. Maksutaseen mukaisen tavaratuonnin arvosta 43 prosenttia on teollisuuden tuontia ja 39 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan tuontia. Teollisuuden osuus palvelutuonnista on hieman matalampi, 34 prosenttia. Palveluiden osuus koko teollisuustoimialan tuonnista on 27 prosenttia.

Tukku- ja vähittäiskaupan toimialalla palvelutuonti on sen sijaan vähäistä, sen osuus on vain neljä prosenttia koko palvelutuonnista ja viisi prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan toimialan kokonaistuonnista.

Kuva 2. Tuonti tietyillä toimialoilla vuonna 2015, % kokonaistuonnista

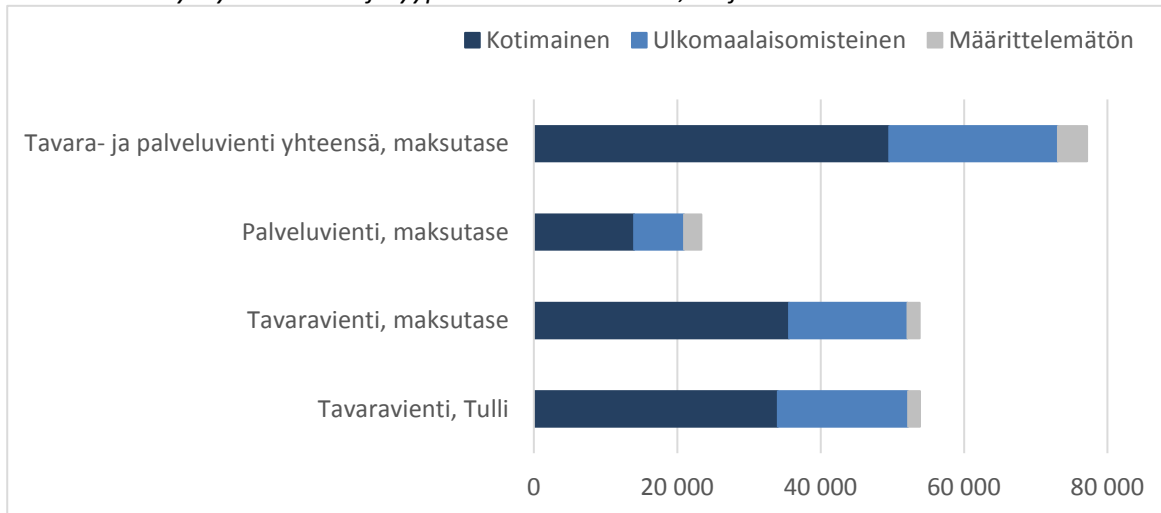
Tuonnin globaalit tuotannon lisäykset kohdistuvat pääosin teollisuuden toimialoille. Alustoimitusten lisäykset kohdistuivat kuljetukseen ja varastointiin. Edellä mainitut lisäykset nostavat maksutaseen mukaisen tavaratuonnin teollisuustoimialojen osuuden viisi prosenttiyksikköä Tullin vastaavaa osuutta korkeammaksi. Maksutaseen globaalit tuotannon tuonnin vähennyksistä suurin yksittäiselle toimialalle kohdentuva vähennys on tukku- ja vähittäiskaupasta tehtävä 1,7 mrd. euron poisto. Tämän poiston vaikutus toimialan osuuteen on vähäinen ja tukku- ja vähittäiskaupan osuus maksutaseen määritelmän mukaisesta tavaratuonnista on vain kaksi prosenttiyksikköä Tullin vastaavaa 41 prosentin osuutta alempi.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa omistajatyypeittäin

Ulkomaankauppaa käyvät yritykset on jaettu niiden omistajatyypin mukaan kotimaisessa omistuksessa oleviin, ulkomaisessa omistuksessa oleviin ja määrittelemättömiin. Maksutaseen mukaisesta tavaroiden ja palveluiden yhteenlasketusta viennistä 64 prosenttia on kotimaisten toimijoiden ja 30 prosenttia ulkomaisessa omistuksessa olevien yritysten vientiä. Viennin kotimaisuusaste on korkeampi tavaraviennissä kuin palveluviennissä. Tavaraviennin kotimaisuusaste on 66 prosenttia, palveluviennin 60 prosenttia, mutta myös määrittelemättömien osuus on palveluissa korkeampi, 10 prosenttia.

Maksutaseen globaalit tuotannon viennin lisäykset kohdistuvat kotimaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin ja vähennykset vastaavasti pääosin ulkomaalaisomisteisiin yrityksiin. Näin ollen Tullin tilastojen mukaisesta tavaraviennistä kotimaisten toimijoiden osuus on maksutaseen vastaavaa osuutta matalampi (63 %) ja ulkomaisten puolestaan korkeampi (34 %).

Kuva 3. Vienti yritysten omistajatyypeittäin vuonna 2015, miljoonaa euroa

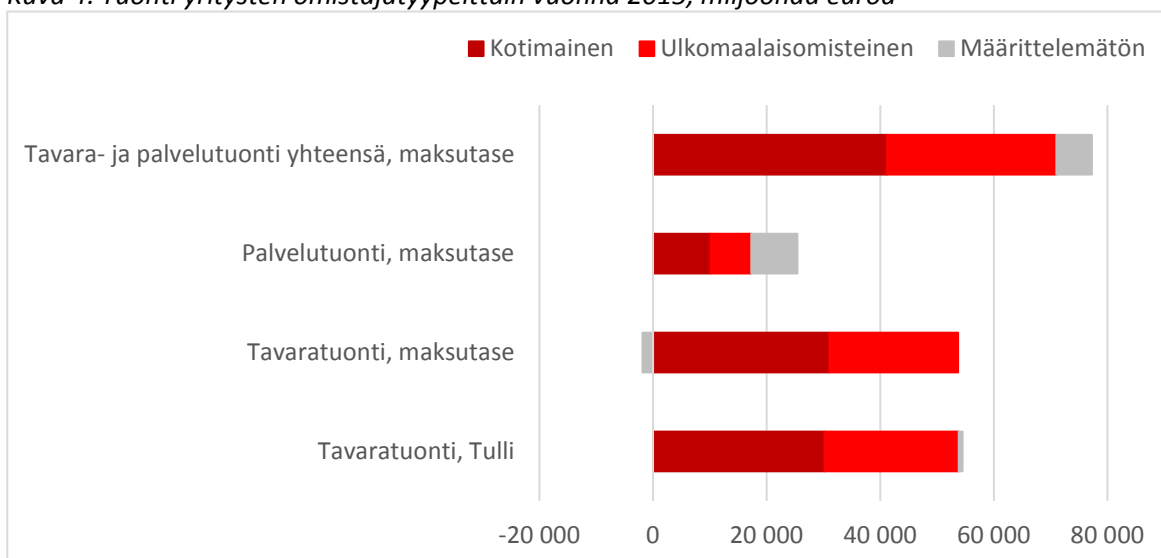

Tuonnissa tavara- ja palvelukaupan kotimaisuusaste on heikompi kuin viennissä. Maksutaseen mukaisesta yhteenlasketusta tavara- ja palvelutuonnin arvosta kotimaisessa omistuksessa olevien yritysten osuus on 53 prosenttia ja ulkomaalaisomisteisten 39 prosenttia. Tavaratuonnista 58 prosenttia on kotimaisomisteisten yritysten tuontia ja 42 prosenttia ulkomaalaisomisteisten.

CIF-FOB-muunnos aiheuttaa negatiivisen tuonnin arvon maksutaseen tavaratuonnille määrittelemättömien luokassa. Tämä nostaa keinotekoisesti muiden omistajaluokkien tuonnin arvoa maksutaseen mukaisessa tavarakaupassa. Samoin palvelutuonnin määrittelemättömien korkea osuus (32 %) vaikuttaa sekä kotimaisessa omistuksessa olevien yritysten tuonnin osuuteen (40 %) että ulkomaisomisteisten osuuteen (28 %).

Myös tuonnissa maksutaseen globaalien tuotannon korjauksista lisäykset kohdistuvat kotimaisessa omistuksessa oleviin yrityksiin ja poistot ulkomaalaisomisteisiin yrityksiin. Näistä syistä johtuen, Tullin ulkomaankauppatilastoissa tavaratuonnin kotimaisuusaste on kolme prosenttiyksikköä Tilastokeskuksen vastaavaa osuutta matalampi. Ulkomaalaisessa omistuksessa olevien yritysten osuus tavaratuonnin arvosta on molemmissa tilastoissa lähes sama, 43 prosenttia Tullin ulkomaankauppatilaston tavaratuonnista ja 42 prosenttia maksutaseen mukaisesta tavaratuonnista.

Kuva 4. Tuonti yritysten omistajatyypeittäin vuonna 2015, miljoonaa euroa

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa henkilöstömäärän ja kokoluokan mukaan

Ulkomaankauppaa käyvien yritysten kokoa voidaan tarkastella sekä yrityksen henkilöstön lukumäärän että yritykselle määritellyn kokoluokan suhteen. Yrityksen henkilöstön lukumäärä sisältää sekä palkansaajien että yrittäjien työpanoksen henkilötyövuosina mitattuna, kun taas kokoluokka määritellään henkilöstön lukumäärän, vuosiliikevaihdon ja taseen loppusumman perusteella.

Ulkomaankauppaa käyvillä yrityksillä liikevaihto ja taseen loppusumma saattavat olla suuria, vaikka henkilöstöä on vähän. Tästä syystä kokoluokittaiset ulkomaankaupan arvot jakaumat ovat erilaiset yritysten henkilöstömäärän mukaan tarkasteltuna kuin mitä ne ovat yrityksen kokoluokan mukaan katsottuna.

Suuret yritykset dominoivat ulkomaankauppaa, tarkasteltiinpa ilmiötä kumman tahansa yritysten kokoa kuvaavan luokituksen mukaan. Henkilöstön lukumäärän mukaan tarkasteltuna suuret, vähintään 250 henkilöä työllistävät yritykset, kattavat 57 prosenttia maksutaseen mukaisesta tavara- ja palveluviennistä. Tavaravienti painottui henkilöstöltään suurille yrityksille palveluvientiä voimakkaammin. Henkilöstöltään suurten yritysten osuus tavaraviennin arvosta on 61 prosenttia, kun palveluviennissä vastaava osuus on 48 prosenttia.

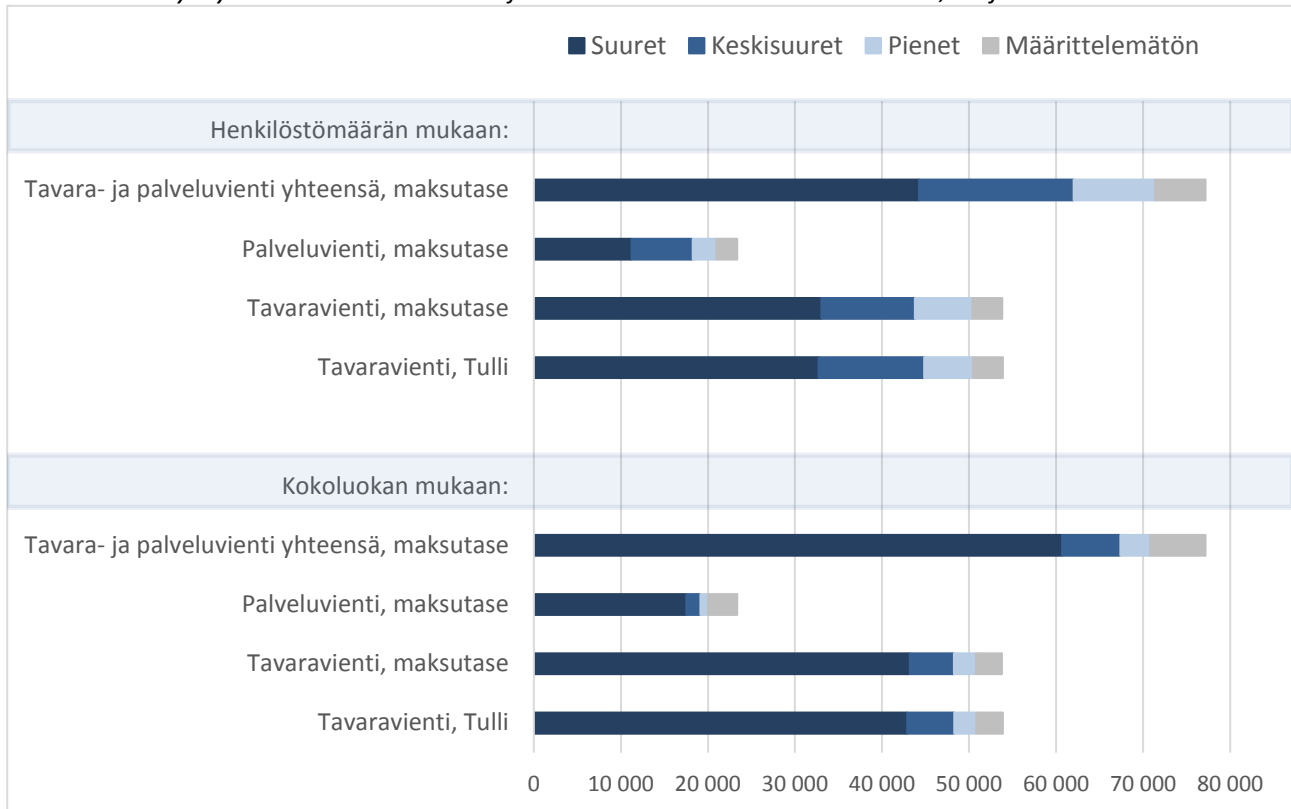
Kokoluokittain tarkasteltaessa suurten yritysten osuus viennistä on vielä korkeampi kuin henkilöstön lukumäärän suhteen tarkasteltaessa. Kokoluokaltaan suuret yritykset kattavat jopa 79 prosenttia maksutaseen mukaisesta tavara- ja palveluviennin arvosta. Tavaraviennistä 80 prosenttia keskittyy kokoluokaltaan suurille yrityksille, palveluviennistä 75 prosenttia.

Maksutaseen laadinnan yhteydessä tehtävistä muutoksista huolimatta Tullin ja maksutaseen tavaraviennin arvo jakautuu lähes samoin yritysten kokoluokkiin. Maksutaseen valmistuttamiseen liittyvät viennin vähennykset kohdistuvat vahvimmin keskisuuriin yrityksiin sekä henkilöstömäärän että kokoluokan mukaan tarkasteltaessa.

Henkilöstömäärän mukaan yrityksen kokoa tarkasteltaessa, globaaliin tuotannon nettolisäykset kasvattavat pienten, alle 50 henkilöä työllistävien yritysten viennin arvoa miljardilla eurolla ja suurten, vähintään 250 henkilöä työllistävien yritysten viennin arvoa yli 300 miljoonalla eurolla. Nämä muutokset kasvattavat henkilöstöltään pienten yritysten osuuden maksutaseen mukaisesta tavaraviennistä 12 prosenttiin ja supistavat keskisuurten yritysten osuutta tavaraviennistä 20 prosenttiin, kun maksutaseen lähdeaineistona toimivassa Tullin ulkomaankauppatilastossa 10 prosenttia tavaraviennistä on henkilöstömäärältään pienten yritysten ja 23 keskisuurten yritysten viennin arvoa.

Kokoluokittain tarkasteltaessa maksutaseen globaaliin tuotantoon liittyvien viennin nettolisäyksien vaikutus kohdistuu lähes yksinomaan suuriin yrityksiin. Nämä muutokset eivät kuitenkaan kasvata kokoluokaltaan suurten yritysten osuutta tavaraviennin arvosta, vaan osuus on sama (80 %) sekä maksutaseen mukaisessa tavaraviennin tilastoinnissa että Tullin ulkomaankauppatilastoissa. Pienten yritysten osuus (5 %) tavaraviennistä on sama ja keskisuurten yritysten osuus lähes sama sekä Tullin (10 %) että Tilastokeskuksen (9 %) ulkomaankauppatilastoissa.

Kuva 5. Vienti yritysten henkilöstömäärän ja kokoluokan mukaan vuonna 2015, miljoonaa euroa

Myös tuonnissa tavarakauppa keskittyy suurille yrityksille. Vähintään 250 henkilöä työllistävien yritysten osuus maksutaseen tavaroiden ja palveluiden yhteenlasketun tuonnin arvosta on 46 prosenttia. Nämä henkilöstöltään suuret yritykset kattavat 49 prosenttia tavaratuonnista ja 39 prosenttia palvelutuonnista. Henkilöstöltään keski-suuret, 50–249 henkilöä työllistävät yritykset, kattavat 20 prosenttia tavara- ja palvelutuonnista. Pelkän palvelutuonnin osalta henkilöstöltään keski-suurien yritysten osuus palvelutuonnin arvosta on 17 prosenttia. Palvelutuonnin suuri määrittelemättömien osuus, 32 prosenttia, laskee palvelutuonnin osuuksia muissa henkilöstömääräluokissa.

Kokoluokaltaan suurten yritysten osuus on 66 prosenttia maksutaseen mukaisen tavara- ja palvelutuonnin arvosta. Tavaratuonnin arvosta 70 prosenttia keskittyy kokoluokiltaan suurille yrityksille, palvelutuonnista 57 prosenttia. Kokoluokaltaan pienet ja keski-suuret yritykset harjoittavat pääosin tavaroiden tuontia, palvelukaupan osuus näiden yritysten tuonnin arvosta on vain 10 prosenttia.

Globaalin tuotannon korjaukset kasvattavat henkilöstöltään pienten ja suurten yritysten tuontia, mutta pienentävät keski-suurten yritysten tuonnin arvoa. Kokoluokittain tarkasteltaessa muutokset kokoluokissa ovat pienempiä ja ne supistavat vain vähän pienten ja keski-suurten yritysten tuonnin arvoa ja kasvattavat hieman suurten yritysten tuontia.

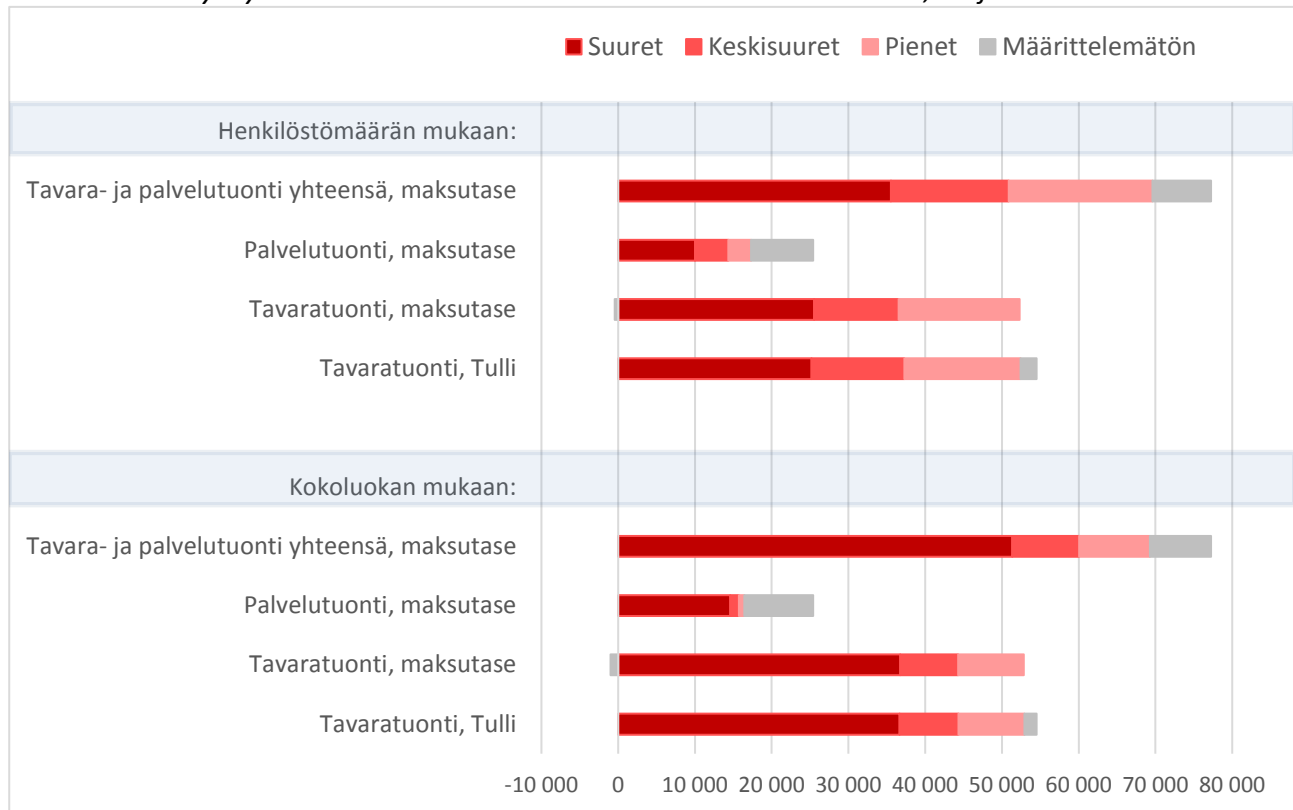
Maksutaseen määritelmän mukaiset muutokset Tullin ulkomaankauppätietoihin nostavat sekä henkilöstöltään että kokoluokaltaan suurten yritysten osuuden maksutaseen tavarakaupan tuonnista Tullin tilastoja korkeammaksi. Tullin ulkomaankauppätalastojen tuonnista henkilöstöltään suurten yritysten osuus on 46 prosenttia eli kolme prosenttiyksikköä maksutaseen tavarakaupan osuutta alempi. Kokoluokaltaan suurten yritysten osuus Tullin tavaratuonnista on 67 prosenttia eli myös kolme prosenttiyksikköä vastaavaa maksutaseen tavarakaupan osuutta pienempi.

Pienten ja keski-suurten yritysten osuudet tavaratuonnista sen sijaan ovat lähempänä toisiaan Tullin ja Tilastokeskuksen ulkomaankauppätalastoissa sekä henkilöstömäärän mukaan, että kokoluokittain

tarkasteltuna. Henkilöstöltään pienet ja keskiuuret yritykset kattavat yli 50 prosenttia ja kokoluokaltaan pienet ja keskiuuret yritykset noin 30 prosenttia molemmissa tilastoissa.

Vertailtavuutta heikentää CIF-FOB-muunnos, joka aiheuttaa maksutaseen tavaratuonnille negatiivisen arvon määrittelemättömien luokassa, eikä määrittelemättömiä ole tästä syystä huomioitu maksutaseen tavaratuonnin prosenttijakaumatarkasteluissa.

Kuva 6. Tuonti yritysten henkilöstön lukumäärän mukaan vuonna 2015, miljoonaa euroa

Vienti 2015

	Tavaravienti, Tulli		Globaalin tuotannon korjaukset ¹⁾	Tavaravienti, maksutase		Palveluvienti, maksutase		Tavara- ja palveluvienti yhteensä, maksutase	
	Milj. eur	%		Milj. eur	Milj. eur	%	Milj. eur	%	Milj. eur
Toimiala									
A Maa-, metsä- ja kalatalous	69	0	0	69	0	13	0	82	0
B Kaivostoiminta ja louhinta	307	1	C	C	C	20	0	C	C
C Teollisuus	42 964	80	2 488	45 452	84	10 000	43	55 452	72
13 – 15 Tekstiilien, vaatteiden, nahan ja nahkatuotteiden valmistus	331	1	-4	327	1	4	0	331	0
16 – 18 Metsäteollisuus	11 695	22	197	11 892	22	252	1	12 144	16
19 – 22 Kemian teollisuus	7 583	14	1 578	9 161	17	719	3	9 880	13
24 – 25 Metalli- ja metallituoteteollisuus	6 134	11	146	6 280	12	1 003	4	7 283	9
26 – 27 Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	4 697	9	392	5 089	9	4 996	21	10 085	13
28 – 30 Koneiden, laitteiden ja kulkuneuvojen valmistus	10 309	19	135	10 444	19	2 632	11	13 076	17
10-12, 23, 31-33 Muu teollisuus	2 215	4	45	2 260	4	394	2	2 654	3
F Rakentaminen	68	0	C	C	C	689	3	C	C
G Tukku- ja vähittäiskauppa	7 205	13	-2 792	4 413	8	728	3	5 141	7
H Kuljetus ja varastointi	490	1	-3	487	1	3 360	14	3 847	5
J Informaatio ja viestintä	162	0	4	166	0	4 169	18	4 335	6
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	15	0	0	15	0	393	2	408	1
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	317	1	3	320	1	1 206	5	1 526	2
Muu	1 854	3	C	C	C	378	2	C	C
Määrittelemätön	429	1	-19	410	1	2 405	10	2 815	4
Omistajatyyppi									
Kotimainen	34 023	63	1 554	35 577	66	13 999	60	49 576	64
Ulkomaalaisomisteinen	18 174	34	-1 623	16 551	31	6 959	30	23 510	30
Määrittelemätön	1 684	3	-19	1 665	3	2 403	10	4 068	5
Henkilöstön lukumäärä									
<50	5 611	10	1 009	6 620	12	2 712	12	9 332	12
50-249	12 138	23	-1 411	10 727	20	7 028	30	17 755	23
250+	32 709	61	332	33 041	61	11 218	48	44 259	57
Määrittelemätön	3 423	6	-18	3 405	6	2 403	10	5 808	8
Kokoluokka									
Mikro ja pienet	2 552	5	-1	2 551	5	862	4	3 413	4
Keskisuuret	5 414	10	-343	5 071	9	1 638	7	6 709	9
Suuret	42 879	80	302	43 181	80	17 500	75	60 681	79
Määrittelemätön	3 036	6	-46	2 990	6	3 361	14	6 351	8
Yhteensä	53 880	100	-88	53 792	100	23 361	100	77 154	100

¹⁾ Maksutaseen laadinnan yhteydessä Tullin ulkomaankaupan tavaratilastoihin kohdistetut muutokset: Valmistuttaminen, välityskauppa, tehtaaton tuotanto sekä muut erot

Tuonti 2015

	Tavaratuonti, Tulli		Maksutaseen muutokset ²⁾	Tavaratuonti, maksutase		Palvelutuonti, maksutase		Tavara- ja palvelutuonti yhteensä, maksutase	
	Milj. eur	%	Milj. eur	Milj. eur	% ³⁾	Milj. eur	%	Milj. eur	%
Toimiala									
A Maa-, metsä- ja kalatalous	119	0	0	119	0	17	0	136	0
B Kaivostoiminta ja louhinta	69	0	0	69	0	9	0	78	0
C Teollisuus	21 999	40	1 161	23 160	43	8 549	34	31 709	41
13 – 15 Tekstiilien, vaatteiden, nahan ja nahkatuotteiden valmistus	395	1	-62	333	1	44	0	377	0
16 – 18 Metsäteollisuus	1 411	3	C	C	C	799	3	C	C
19 – 22 Kemian teollisuus	8 037	15	1 460	9 497	18	860	3	10 357	13
24 – 25 Metall- ja metallituoteteollisuus	3 485	6	227	3 712	7	289	1	4 001	5
26 – 27 Sähkö- ja elektroniikkateollisuus	2 306	4	-88	2 218	4	3 868	15	6 086	8
28 – 30 Koneiden, laitteiden ja kulkuneuvojen valmistus	3 804	7	-372	3 432	6	2 235	9	5 667	7
10-12, 23, 31-33 Muu teollisuus	2 561	5	C	C	C	455	2	C	C
F Rakentaminen	4 808	9	0	4 808	9	371	1	5 179	7
G Tukku- ja vähittäiskauppa	22 320	41	-1 706	20 614	39	1 033	4	21 647	28
H Kuljetus ja varastointi	717	1	440	1 157	2	1 813	7	2 970	4
J Informaatio ja viestintä	954	2	0	954	2	2 791	11	3 745	5
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	66	0	0	66	0	1 324	5	1 390	2
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	558	1	-1	557	1	559	2	1 116	1
Muu	1 988	4	-1	1 987	4	856	3	2 843	4
Määrittelemätön	896	2	-2 559	-1 663	.	8 088	32	6 425	8
Omistajatyyppi									
Kotimainen	30 230	55	805	31 035	58	10 151	40	41 186	53
Ulkomaalaisomisteinen	23 565	43	-912	22 653	42	7 170	28	29 823	39
Määrittelemätön	698	1	-2 559	-1 861	.	8 089	32	6 228	8
Henkilöstön lukumäärä									
<50	15 119	28	644	15 763	30	2 988	12	18 751	24
50-249	12 111	22	-1 105	11 006	21	4 334	17	15 340	20
250+	25 177	46	354	25 531	49	10 000	39	35 531	46
Määrittelemätön	2 086	4	-2 559	-473	.	8 088	32	7 615	10
Kokoluokka									
Mikro ja pienet	8 581	16	-48	8 533	16	708	3	9 241	12
Keskisuuret	7 653	14	-111	7 542	14	1 151	5	8 693	11
Suuret	36 680	67	83	36 763	70	14 590	57	51 353	66
Määrittelemätön	1 579	3	-2 590	-1 011	.	8 961	35	7 950	10
Yhteensä	54 493	100	-2 666	51 827	100	25 410	100	77 238	100

²⁾ Maksutaseen laadinnan yhteydessä Tullin ulkomaankaupan tavaratilastoihin kohdistetut muutokset: Valmistuttaminen, verkkokauppa, laitton talous, yksityisten tuomat ajoneuvot ja muut erot

³⁾ Määrittelemättömien laskennallisesta menetelmästä johtuvan negatiivisen arvon vuoksi prosenttijakauma on laskettu ilman määrittelemättömiä

Liite 1. Aineistot ja menetelmät

Ulkomaankaupan tilastointi

Tullin ja Tilastokeskuksen ulkomaankaupan tilastointi poikkeavat toisistaan. Ne pohjautuvat eri määritelmiin ja kuvaavat ulkomaankaupan ilmiötä eri näkökulmista.

Tullin tavaroiden ulkomaankauppa tilasto mittaa Suomen rajat ylittävää tavarakauppaa. Se perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, jossa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien tilastotoimiston kansainvälisen tavarakaupan tilastoja koskevat suositukset (IMTS-manuaali). Tulli julkaisee viralliset tavaroiden ulkomaankauppatilastot.

Tilastokeskuksen maksutaseen mukaiset ulkomaankauppatilastot kuvaavat Suomen kansantalouteen taloudellisen omistajuuden perusteella kuuluvia tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan virtoja. Ne vastaavat maksutaseen BPM6-käsikirjan ulkomaankaupan määritelmiä ja ovat yhdenmukaisia kansantalouden tilinpidon EKT2010-manuaalin kanssa. Kansantalouden tilinpidon ja maksutaseen viralliset ulkomaankaupan luvut julkaisee Tilastokeskus.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa-aineistot

Tulli kerää rajat ylittävän tavarakaupan tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta yritykset ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille. EU-sisäkaupan arvolta pienimmät yritykset on vapautettu Intrastat-tiedonantovelvollisuudesta ja niiden ulkomaankauppa estimoidaan Veron kausiveroaineistoa hyödyntäen. EU-sisäkaupan tilastotietojen ilmoittamisen kynnyсарvo vuonna 2015 oli sekä tuonnissa että viennissä 500 000 euroa.

Tilastokeskuksen tavaroiden ulkomaankauppatilastojen pohjana käytetään Tullin keräämiä tavarakaupan tietoja. Tietoihin tehdään muutoksia siten, että ne vastaavat maksutaseen ja kansantalouden tilinpidon ulkomaankaupan määritelmää: tuonti- ja vientikirjaukset määrittyvät taloudellisen omistajuuden mukaan. Tilastokeskus kerää kansainvälisen palvelukaupan ja suomalaisten yritysten ulkomailta ulkomaille tapahtuvan tavarakaupan. Lisäksi Tilastokeskus määrittelee Tullin rajat ylittävästä tavarakaupasta ulkomaalaisten yritysten valmistuttamiseen Suomessa ja suomalaisten yritysten valmistuttamiseen ulkomailta liittyvät tavaravirrat, joissa taloudellinen omistajuus ei muutu.

Valmistuttamiseen liittyen Tullin tavaraviennin luvuista vähennetään ulkomaisten yritysten valmiin tavaran viennit Suomesta ja lisätään mahdolliset raaka-aineostot Suomesta. Näihin liittyvä valmistuttamispalkkio sisältyy maksutaseen palveluvientiin. Tullin tavaratuonnin luvuista vähennetään ulkomaisten yritysten valmistuttamista varten Suomeen tuomat raaka-aineet ja lisätään mahdolliset valmiin tavaran myynnit Suomeen. Suomalaisten yritysten raaka-aineostot ja valmiin tuotteen myynnit ulkomailta taas eivät näy Tullin tavarakaupassa, koska tavarat eivät fyysisesti liiku Suomen rajan yli. Nämä erät lisätään maksutaseen tavarakaupan tuontiin ja vientiin, niistä ulkomaiselle valmistajalle maksettu valmistuspalkkio sisältyy maksutaseen palvelutuontiin. Mikäli suomalainen yritys vie raaka-aineita tai tuo valmiita tuotteita ulkomaiselta valmistajalta Suomeen, nämä erät poistetaan tavaraviennistä ja -tuonnista.

Suomalaisen yrityksen **välityskaupan** ja **tehtaattoman tuottajan** ostot ja myynnit ulkomailla eivät myöskään näy Tullin tavarakaupassa, vaan näiden erien myynnit lisätään maksutaseen tavaravientiin ja ostot vähennetään tavaraviennistä. Välityskaupassa suomalainen talousyksikkö ostaa tavaran ulkomailta, ja myy sen eteenpäin muuttumattomana ulkomaille ilman että tavarat kulkevat Suomen kautta. Tehtaattoman tuotannon marginaali eli nettomyynti ulkomailta ulkomaille lisätään maksutaseen laadinnan yhteydessä tavaravientiin. Tehtaaton tuottaja tarkoittaa yritystä, jolla ei ole enää omia tehtaita kotimaassa, mutta jonka suunnittelu, tutkimus- ja tuotekehittäminen tai hallinto voivat sijaita kokonaan tai osittain Suomessa. Merkittävä osa yrityksen teettämien lopputuotteiden arvosta muodostuu yrityksen omistamien aineettomien oikeuksien käytöstä, kuten esimerkiksi patenteista ja ohjelmistoista.

Tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin tilastoimista CIF-arvoista maksutaseen FOB-arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen ulkomainen osuus tavarantuonnista siirretään palveluiden ulkomaankaupan kuljetus- tai vakuutusmenoihin. Maksutaseen määritelmän mukaan tämä osuus on palvelukauppaa ja Tullin luvuissa osa tuotteen hintaa. Lisäksi tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Tavarantuonnin lisättäviä eriä ovat myös laitton talous, verkkokauppa, yksityisten tuomat ajoneuvot ja alustoimitukset.

Välityskauppa, ulkomailta ulkomaille valmistuttamista varten ostetut tavarat ja ulkomaille myyty tavara, joka on valmistettu ulkomailla, kerätään palvelujen ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelussa, kuten myös alustoimitusten tuonti. Yksityishenkilöiden verkkokaupasta ja laittomasta taloudesta lasketaan arviot kansantalouden tilinpidossa perustuen eri lähdeaineistoihin.

Palvelut ovat sellaisen tuotannollisen toiminnan seurausta, joka muuttaa niitä kuluttavien yksiköiden olosuhteita tai edistää tuotteiden ja rahoitusvarojen vaihdantaa. Palvelut eivät yleensä ole erillisiä eriä, joihin voisi kohdistua omistusoikeuksia, ja yleensä palvelua ja palvelun tuottamista ei voi erottaa toisistaan. Palvelujen ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelussa tiedustellaan suomalaisten yritysten käymä palveluiden ulkomaankauppa. Tiedustelu kattaa tuotannolliset palvelut, muualla luokittelemattomat huolto- ja korjauspalvelut, kuljetuksen, rakentamisen ja projektitoimitukset, rahoituspalvelut (pl. FISIM), muualla luokittelemattomat rojaltit ja lisenssimaksut, televiestintä-, tietotekniikka- ja tietopalvelut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedustelun kehikko muodostetaan Tilastokeskuksen yritysrekisterin pohjalta. Tiedot kootaan neljännesvuosi- ja vuositiedonkeruulla suoraan yrityksiltä. Neljännesvuositiedusteluun valitaan noin 1 000 palveluiden ulkomaankaupan merkittävintä yritystä, jotka edustavat tilastossa itseään. Vuositiedustelu kattaa noin 2 000 yritystä, jotka valitaan tiedusteluun satunnaisesti. Satunnaisotos on ositettu ulkomaalaisomisteisuuden, henkilöstömäärän ja toimialan perusteella. Ostotiedot korotetaan kattamaan tiedustelun ulkopuolelle jäävät yritykset. Vastaamattomien itseään edustavien yritysten tiedot imputoidaan edellisen vuoden vastauksen tai henkilöstömäärän perusteella. Tiedustelun ulkopuolelle jäävät matkailu ja osa kuljetukseen liittyvistä palveluista, vakuutuspalvelut ja välilliset rahoituspalvelut joiden tiedot saadaan muista lähteistä.

Menetelmät

Tässä julkaisussa esitetään sekä Tullin tavaroiden liikkeeseen että maksutaseen omistajuuden muutokseen perustuvat tavaroiden ulkomaankaupan tiedot yhdessä maksutaseen määritelmän mukaisen palveluiden ulkomaankaupan sekä palveluiden ja tavaroiden yhteenlasketun ulkomaankaupan kanssa. Tullin tavaroiden ulkomaankauppa-aineisto, maksutaseen tilastoinnissa siihen tehdyt muutokset sekä maksutaseen määritelmän mukainen palveluiden ulkomaankaupan aineisto on jaettu yritysrakennetta kuvaavien muuttujien mukaisiin luokkiin. Tullin aineistoon maksutaseen tilastoinnissa tehtävistä muutoksista viennin valmistuttamiseen, välityskauppaan ja tehtaattomaan tuotantoon liittyvät korjaukset pystytään viemään yritystasolle. Suurin yksittäinen muutos on tuonnin CIF-FOB-muunnos, jota ei pystytä käytettävissä olevien tietojen perusteella viemään yritystasolle eikä luokittelemaan yritysrakennetta kuvaavien muuttujien mukaan. Tämä aiheuttaa sekä tavaroiden että palveluiden jakaumien vääristymän maksutaseen mukaisissa tuontiluvuissa, kun suuri osuus tuonnin arvosta kohdistuu määrittelemättömiin luokkiin. Tämä on syytä huomioida tehtäessä johtopäätöksiä tässä julkaisussa esitettyjen lukujen pohjalta.

Maksutaseen tavaroiden ulkomaankaupan yritys rakenne on muodostettu Tullin aineiston yritys rakenteen ja siihen maksutaseen tilastoinnissa kohdistettujen muutosten summana. Maksutaseen määritelmän mukainen tavaroiden ja palveluiden kokonaisarvo yritys rakenteiden mukaan on laskettu summaamalla maksutaseen yritys rakenteiden mukaiset tavara- ja palvelukaupan arvot. Käytetyn menetelmän vuoksi CIF-FOB-muunnos, jota ei pystytä viemään yritystasolle, aiheuttaa negatiivisen tuonnin arvon tavaratuonnille määrittelemättömien luokassa. Tästä syystä määrittelemättömät on jätetty tarkastelun ulkopuolelle maksutaseen tavaratuonnin prosenttijakaumia muodostettaessa.

Luokitukset

Kaikki käytetyt luokitukset pohjautuvat Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietoihin. Yritysrekisterin tietoihin on tehty joitakin muutoksia ja täydennyksiä.

Yritysten **kokoluokka** perustuu Euroopan Unionin komission antamaan suositukseen pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä (2003/361/EY). Määritelmän mukaan mikroyritys on yritys, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on enintään kaksi miljoonaa euroa. Pienen yrityksen henkilöstömäärä on korkeintaan 50 ja vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma enintään 10 miljoonaa euroa. Keskisuuren yrityksen henkilöstömäärä on alle 250 ja vuosiliikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa. Näitä suuremmat yritykset ovat suuria yrityksiä. Tieto kokoluokasta on määritelty yritys kohtaisesti Tilastokeskuksen yritysrekisteriin. Tässä julkaisussa on käytetty kokoluokkana Tilastokeskuksen yritysrekisterin tietoa kaikille kotimaisille toimijoille. Ulkomaisten yhteisöjen osalta Tilastokeskuksen yritysrekisterin kokoluokkatieto on kuitenkin puutteellinen, minkä johdosta suurimmille Suomessa tavaroiden ulkomaankauppaa käyville yrityksille on määritelty kokoluokka muista lähteistä. Tullin tavaroiden ulkomaankaupan EU-sisäkaupan estimaatit on jaettu kokoluokkiin käyttäen Veron kausiveroaineistosta muodostettua kokoluokkajakaumaa sisäkaupan tiedonkeruun ulkopuolisista yrityksistä. Palveluiden ulkomaankaupan estimaatteja ja muista lähteistä kuin palvelujen ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelusta saatujen palveluiden ulkomaankauppätietoja, samoin kuin tavarakaupan puuttuvien tietojen estimaatteja ei pystytä viemään kokoluokkiin vaan ne sisältyvät luokkaan määrittelemättömät.

Yrityksen **henkilöstömäärä** käsittää sekä palkansaajien että yrittäjien työpanoksen henkilötyövuosina mitattuna. Tieto henkilöstön lukumäärästä saadaan Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Samoin kuin yrityksen kokoluokan kohdalla, myös henkilöstön lukumäärätieto ulkomaisille yhteisöille on yritysrekisterissä puutteellinen ja suurimmille Suomessa tavarakauppaa käyville yrityksille on määritelty henkilöstön lukumääräluokka muista lähteistä. Tullin tavaroiden ulkomaankaupan EU-sisäkaupan estimaatit on jaettu kokoluokkiin käyttäen Veron kausiveroaineistosta muodostettua luokiteltua henkilöstön lukumääräjakaumaa sisäkaupan tiedonkeruun ulkopuolisista yrityksistä. Palvelujen ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelun korotetut tiedot on viety henkilöstön lukumääräluokkiin otoskehikon perusteella. Palvelujen ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelun imputoituja tietoja, muista lähteistä saatuja palveluiden ulkomaankauppätietoja, samoin kuin tavarakaupan puuttuvien tietojen estimaatteja ei pystytä viemään kokoluokkiin vaan ne ovat mukana määrittelemättömissä.

Yritykset ja yhteisöt jaetaan omistajuuden perusteella **omistajatyyppeihin**. Tilastokeskuksen Yritys- ja toimipaikkarekisterissä yritykset on jaettu yksityisiin kotimaisiin, valtio-omisteisiin, kuntaomisteisiin, Ahvenanmaan maakunnan omistamiin, ulkomaalaisomisteisiin ja muihin. Tässä julkaisussa luokkia on yhdistetty niin, että kotimaiset yritykset käsittävät yksityiset kotimaiset, valtio- ja kuntaomisteiset sekä Ahvenanmaan maakunnan omistamat yritykset, ulkomaalaisomisteiset ovat omana luokkana. Tullin tavaroiden ulkomaankaupan EU-sisäkaupan estimaatit on jaettu omistajaluokkiin käyttäen Veron kausiveroaineistosta muodostettua omistajatyypijakaumaa sisäkaupan tiedonkeruun ulkopuolisista yrityksistä. Palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelun estimaatit on viety omistajatyypiluokkiin otoskehikon perusteella. Muista lähteistä saatujen palveluiden ulkomaankauppätietoja, imputoituja palvelukaupan tietoja, samoin kuin tavarakaupan puuttuvien tietojen estimaatteja ei pystytä viemään omistajatyypiluokkiin, joten ne sisältyvät määrittelemättömiin.

Yrityksen **toimiala** on toimialaluokituksen TOL 2008 mukainen ja yhtenevä 4-numerotasolla EU:n toimialaluokituksen¹. Tavarakaupan osalta yritysrekisteristä puuttuvia toimialoja on täydennetty muista lähteistä. Tullin tavarakaupan tuonnin ja viennin estimaatit on jaettu toimialoille tuonnin ja viennin koko ulkomaankaupan toimialajakauman mukaisesti. Palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelun estimaatit on viety toimialoille otoskehikon perusteella. Imputoituja sekä muista lähteistä saatuja palveluiden ulkomaankauppätietoja ei pystytä viemään toimialoille vaan ne sisältyvät määrittelemättömiin.

¹ NACE rev. 2

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankaupan yritys rakenne 2015

2017:M08, 27.4.2017

Tiedustelut - Förfrågningar - Inquiries:

Sevón, Tiina p. 040 332 8678
etunimi.sukunimi@tulli.fi

Virtanen, Mervi p. 040 332 8470
etunimi.sukunimi@tulli.fi

Rajala, Mirjami p. 029 551 3540
etunimi.sukunimi@tilastokeskus.fi

Sippola, Risto p. 029 551 3383
etunimi.sukunimi@tilastokeskus.fi

Yhteystiedot:

Tulli
Tilastointi

Opastinsilta 12
PL 512
00101 Helsinki

Vaihde 0295 5200
Tilastopalvelu 0295 52335
tilastot@tulli.fi

Tilastokeskus

Työpajankatu 13
00580 Helsinki

Postiosoite: 00022 Tilastokeskus

Vaihde 029 551 1000
Tietopalvelu 029 551 2220
info@tilastokeskus.fi